

Bilaga 1: Intervju med Maria Karlsson, handledare på Bolivia 2002-kursen på Färnebo Folkhögskola 030423

Maria var i Bolivia mellan maj och augusti 2002.

För att få igång en dialog började jag med att fråga hur hon uppfattade folket? Om de är missnöjda? Frustrerade? Och om hon anser att de bryr sig om politik generellt sett.

Maria: Olika grupper är olika och det är svårt att ge ett generellt svar. Dom jag träffade tex. i olika organisationer är väldigt engagerade. Det finns mycket engagemang, intresse och frustration. Jag kom mest i kontakt med två olika grupper, studenter i städerna och folk på landsbygden.

Klara: Vad skiljer dessa gruppers engagemang?

Maria: Folket på landsbygden; bönderna är mycket här och nu och jobbar utifrån sin egen situation som de vill förbättra.

Under valet var det tydligt att det fanns ett stort engagemang i områden där MAS har stor förankring. Partiet nådde ut till många i byarna och många fick också upp ögonen för partiet och såg att det fanns något att engagera sig i. Det fanns ett sug efter något "sånt".

Klara: I områden där MAS inte har något stöd hur är det där?

Maria: Jag har varit i San Ignacio i Santa Cruz distriktet nära gränsen till Brasilien och där har MAS inget stöd. Man har haft mycket problem med knark, brottslighet och våld här. Nu har det dock blivit stabilare och lugnare. De tog med mig runt och när vi åkte på en grusväg sa de att förr var det livsfarlig här och det brukade ligga flera lik i diken varje vecka, men nu är det lugnt.

Klara: Varför då?

Maria: Vet inte, antar att regeringen tagit i med hårdhandskarna och rensat upp. Här ser man Evo Morales som ett hot. Man vill bara ha lugn och ro. Ingen odlar coca här heller, därför skulle de inte vinna något på att rösta på MAS. De ser bara kriminaliteten som följt i cocans spår.

Men folk organiserar sig överallt och landet sjuder. Det finns mycket olika organisationer, rörelser och fackföreningar. Det finns användbara strukturer och organisationerna är stora och når ut till många. Många är engagerade både i de gamla och de nya rörelserna.

Klara: Tror du att MAS fokusering på coca-problematiken kommer att hindra partiet från att få fler anhängare?

Maria: Det tror jag att det kan göra. På många håll ses Evo Morales som en terrorist. Men det är de fattiga som ställer sig bakom och som skulle vinna på att partiet får mer makt. Det är bönder och ursprungsbefolkningen. De som är emot skräms både av cocan och av att det skulle bli för extremt. Partiet har ingen erfarenhet och många är rädda för att ekonomin inte skulle funka.

Klara: På vilka olika identiteter byggs den politiska kampen? Är det olika?

Maria: Ja, absolut på olika identiteter. Jag vill tro och se detta, att de söker samarbete och försöker få något gemensamt. I MAS är det väldigt blandat vilka som är med men de kan ändå föra en kamp tillsammans.

Klara: Men vet du hur det egentligen är med Felipe Quispes Pachakuti-parti, är det stor skillnad i jämförelse med MAS?

Maria: Jag har inte träffat så många från bergen så jag vet inte egentligen men vad jag har hört är att det är ett mycket mindre parti, att de är mer nationalistiska och mer inskränkta. MAS har större mångfald.

Klara: Hur påverkades du av det politiska läget i landet? Hur uppfattade du situationen?

Maria: Jag var där under valet så det var mycket demonstrationer men annars var det lugnt under perioden. Inga våldsamma händelser. Men det hände mycket, den stora marschen från Santa Cruz till La Paz började i maj och de var framme i juni innan valet. Och det var en stor grej som påverkade folk överallt.

Klara: Militariseringen hur ser du på den? Kände du av den eller kändes det säkert? Är det mycket våld i samhället?

Maria: Jag kände av den militära närvaron men det har blivit värre efter valet, det har skett en ökad militarisering framförallt i Chapare men även i Yapacaní. När jag var där såg jag ingen polis eller militär men efteråt har jag hört att folk blivit beskjutna och bortjagade. Dalmatinerna är en specialstyrka från La Paz med svart-vita uniformer och de "invaderade" Cochabamba och då sa folk att det var bäst att ha passat på sig för man kunde bli kollad. Men det blev jag aldrig och jag kände mig aldrig hotad. Men dalmatinerna har dåligt rykte och är ökända. De är väldigt macho och säkert var de i Cochabamba under vattenkriget.

Klara: Vad är din allmänna uppfattning om läget i landet och vad tror du om framtiden?

Maria: Jag öppnade först ögonen för vad som händer i Bolivia när jag gick med i kursgruppen 2001. Det känns som att det börjar hända saker nu men är det egentligen så? Innan har det också hänt mycket : det har varit generalstrejker, vägblockader och protester. Sen blev det lugnt ett tag och nu är det mycket på gång igen.

Klara: Jag håller med och om inte många skulle ha varit så medvetna förut hade ju vattenkriget aldrig lyckats. Men nu när man själv har börjat få koll så känns det som att det är nu det händer.

Maria: Men MAS är svart på vitt ett tecken på att något nytt har hänt. Och det är otroligt stort. Nu kan man prata Quechua och Aymara i parlamentet. Men det är ett etablerat sammanhang och det är svårt att hålla fast vid något. Det är lätt att bli uppköpt. De är svaga och det är svårt att få förändring inom strukturerna. Det är så starka krafter som står emot. Ursprungsbefolkningen har kämpat länge.

Klara: Men nu har de ju kämpat så länge och inget händer. När får människor egentligen nog av orättvisorna? Varför gör de inte uppror? Hur kan de välja en ex-diktator till president? Och hur kan de komma sig att eliterna är mer frustrerade än folket? Jag tror inte att du har svaren men det är frågor som dyker upp i huvudet.

Maria: De har alltid levt med orättvisorna och de tänker kanske inte på dem. De ser inte sig själva utifrån och i förhållande till andra. De måste acceptera situationen för att överleva. En militärregim kanske skapar den stabiliteten som behövs för att få en skola t.ex. Och vägblockaderna lyckas ibland och de får igenom krav. I Yapacaní ska det byggas ett sjukhus och en ny väg. Marchen som var innan valet gjorde även att politikerna var tvungna att lyssna på de som protesterade men vad har hänt? Ingenting. Det finns en stor risk i och med den ökade militariseringen. Men de små förändringarna som sker ibland kanske är tillräckliga för att inte ta till mer våld. MAS väckte ett visst hopp.

Intervjun flyter ännu mer ut i ett samtal och vi diskuterar lite om varför det inte redan finns en gerillagrupp i Chapare; man går inte och skjuter någon i parlamentet men där finns det tydligare mål i form av de närvarande soldaterna som är mycket repressiva. Och vi är faktiskt lite oroade inför framtiden.

Bilaga 2: Mejlintervju med Irma Quiroz, 030425 (Min översättning)

1. Vad anser du om den nuvarande situationen i landet?

Din fråga är mycket omfattande eftersom den handlar om många olika aspekter såsom den politiska ekonomin, kulturen och många fler. Jag kommer att förklara för dig om den politiska situationen eftersom det verkar som att det är det du behöver.

Nåväl vår politiska situation i Bolivia går igenom en regeringskris, eftersom vår president lade fram flera olika alternativ för att eliminera fattigdomen, analfabetismen och arbetslösheten men fortfarande idag är dessa stora problem, fortfarande idag ser man få framsteg och p.g.a. detta så är det mycket marscher och strejker.

Detta är inte bra, för det påverkar hur andra länder ser på Bolivia och de utländska företagen vill inte investera i vårt p.g.a. den instabila demokratin.

2. Är landet en fungerande demokrati? Har presidenten och regeringen legitimitet?

Ja, demokratin fungerar men med låg säkerhet, den är mycket sårbar. Om legitimiteten så är det bara de som har röstat på MNR som tycker att den finns och de som är medlemmar i partiet förstås (personer som vill försäkra sig om ett arbete). För resten var det valfusk.

3. Hur är folket? Finns det mycket frustration och missnöjsamhet?

Självklart och p.g.a. detta är det mycket marscher och strejker i hela landet.

4. Bryr sig folk i allmänhet om politik?

Vi bryr oss alltid om politik men inte om kannstöperi som inte leder till något.

5. De som bryr sig på vilken identitet bygger de sin kamp?

Detta går med stadiga steg och med övertygelse, självklart, mot denna imperialistiska regering.

6. Vad anser du om Lagen om Folkligt Deltagande och decentraliseringen?

Det är ett stort tema att prata om. MNR introducerade Lagen om Folkligt Deltagande som ett sätt att komma ur denna kris och detta är väldigt bra om man vet hur den ska användas.

7. Skulle det vara bra att realisera visionen om en Folklig Konstituerande Församling? Eller existerar den redan?

Vi är i en process.

8. Vad tycker du om MAS-partiet? Är det något nytt? Kommer det att förändra något? Har de något problem?

Nåväl, MAS-partiet är i en förstärknings process och det som vi måste göra är att hjälpa dem än mer. Det är ett alternativ för social förändring. De har inga problem som kan påverka.

9. Vad tycker du om militariseringen? Finns det mycket våld/politiskt våld i samhället? Vad kommer att hända med *Plan Dignidad*? Finns det amerikanska soldater i området för närvarande?

Vi är helt emot militariseringen, men vad kan vi förvänta oss av imperialistisk regering dominerad av USA:s kapitalistiska system. Detta gör mig mycket upprörd. Våldet finns på alla nivåer i samhället och drabbar bröderna med små ekonomiska resurser.

Med *Plan Dignidad* kommer det inte att hända något eftersom kokan är mycket stark både politiskt och ideologiskt.

För mig är det en verklig bedrövelse och skam att dessa främmande uslingar invaderar oss istället för att lösa drogproblemen i sitt land. Jag tänker alltid: ”varför ser man grandet i sin brors öga men inte bjälken i sitt eget”. (“*Por que no ven el tronco que tienen en el ojo antes de ver la paja que tiene el otro*”)

10. Kan man förändra något genom politiken eller måste man hitta andra vägar?

Få ett styre med verklig social demokrati, som eliminerar korruptionen.

11. Fungerar blockaderna och strejkerna eller görs de förgäves?

Självklart, åtminstone för det oss till dialog, saker som innan var svåra är i dialog.

12. Vad tror du om framtiden?

För oss finns inte framtiden. Det finns bara *presente* (nu) i vår vision, och vi lever i *pasado-presente*.

Där det existerar jämlikhet, harmoni, respekt för andra och reciprocitet och med detta uppnår vi det goda livet.

Och om du vill veta hur framtiden kommer att bli så är det bara en som kan veta det: Gud- skaparen av allt.

Bilaga 3: Mejlintervju med Mario Molina, 030509 (Min översättning)

1. Vad är det som gör att folket inte använder mer våld i sin kamp för rättvisa?

Hela tiden sker mer våld, för att kämpa för rättvisa eftersom lagen bara gäller för en liten sektor av samhället och när den inte uppfylls för resten så förödmjukas befolkningen som reagerar alltmer våldsamt för att deras rättigheter ska respekteras, för detta måste de offra sina liv.

2. Hur svarar de statliga myndigheterna när folket genomför blockader och strejker?

Regeringen har varit oförmögen att lösa de sektoriella och nationella problemen som de i många fall har lovat att göra. De uppfyller inte krav eller så sker en våldsam repression från statsterrorismens sida och man inleder rättegångar mot ledarna.

3. Är landet en fungerande demokrati?

En demokrati är när alla sektorer deltar i beslutsfattandet, men här är det helt tvärtom. Besluten tas uppifrån och är i många fall påbud från utlandet. Detta gäller speciellt ekonomiska åtgärder där det inte tas någon hänsyn till oskyddade sektorer, vilka därmed blir dömda åt sitt öde.

4. Vad tycker du om den nuvarande situationen i landet?

Det som jag tycker om situationen är att den är mycket delikat, eftersom när den ekonomiska situation försämras får det andra sekundära effekter som destabiliserar landet som blockader, marscher, hungerstrejker och som konsekvens genereras mer våld som den 12 och 13 februari med 35 döda.

5. Har MAS inträde i parlamentet ökat folkets förväntningar?

MAS deltagande i parlamentet har ökat förväntningarna i de folkliga sektorerna men det är tvärtom hos borgarklassen. För första gången så ser man i parlamentet bönder-ursprungsfolk som sina representanter. Trots detta är de ingen majoritetskraft och kan därför inte genomföra strukturella förändringar. Detta är en mycket personlig åsikt.

6. Vad gör du för närvarande?

Det här året är mitt sista på universitet och jag har ca. 80 bikupor som producerar honung och idag kan jag inte säga om jag ska göra mitt exjobb om biologisk kontroll av sjukdomar och pester hos grödor eller om jag ska göra en jämförelse mellan tre olika biarter och undersöka deras honungsproduktion och produktionskostnader. Och jag är medlem i några fackliga organisationer och i en organisation för ekologiska producenter. Idag har vi ett kontor och en affär där vi säljer honung, frömjöl, bivax, torkade och färska frukter och snart även kycklingar, ägg och fruktdrycker. Och vi håller på att utöka odlingarna av kaffe, papaya, mango, achacharú och choklad för exportsyfte. Och allt detta hänger ihop med "ecoturismo comunitario" (ung. ekoturism som gagnar byarna) som genomförs av samma byar som ligger i ett område som snart kommer att bli deklarerat som en ekologisk odlingszon.

Bilaga 4: Mejlintervju med Mats Ehn, 030509

1. Vad anser du om den bolivianska demokratin?

Den bolivianska parlamentariska demokratin är en väldigt svag demokrati. Jag tycker absolut att den är ett framsteg i förhållande till diktaturerna på 70-talet och början av 80-talet men den har på intet sätt kunnat infria det bolivianska folkets förhoppningar. Korruptionen är oerhört utbredd, politikerföraktet är kompakt och partiernas förankring i det civila samhället dålig. Förtroendet för att partierna ska kunna lösa landets problem är mycket lågt. Den allmänna meningen är att politikerna berikar sig själva.

2. Vad anser du om den nuvarande situationen?

Den nuvarande demokratin är i stort sett samtida med den nyliberala eran i landet. Nyliberalismen har inte kunnat lösa de svåra sociala och ekonomiska problem som den bolivianska befolkningen har och det finns inget som tyder på att en förbättring är på gång. Ovanpå kommer det yttre tryck som "kriget mot narkotikan" innebär. Situationen är explosiv. Bristen på trovärdiga konkreta alternativ till nyliberalismen är akut.

3. Bryr sig folk i allmänhet om politik? Hur uppfattar du folket? Hur är de? Är de missnöjda? Frustrerade?

Min uppfattning är att det finns ett relativt stort politiskt intresse ilandet och en mycket stor frustration inför den rådande situationen. Det är ständiga protester, marscher och blockader. Tyvärr leder de nästan aldrig till någonting. Man lyckades visserligen stoppa privatiseringen av vattnet i Cochabamba men annars är det i stort sett samma mönster som upprepar sig. Vägblockader, marscher och strejker, våldsamma sammanstötningar med flera dödade, förhandlingar kommer igång, förhandlingarna bryter ihop, nya protester. För mig är det förvånande att den politiska apatin inte är större.

4. Varför tror du att folket inte använder mer våld i sin kamp?

Jag vet inte riktigt. Antagligen för att man inte ser det som en framkomlig väg.

5. Vad tror du om MAS partiet och framtiden?

Jag har för dåliga kunskaper om MAS för att veta riktigt. Jag vet att man i indianrörelsen och bonderörelsen sedan ett decennium tillbaka pratat om behovet av ett "instrumento político", dvs. ett politiskt parti med rötter i dessa rörelser och MAS ser sig ju själva som ett sådant. Hur andra ser på MAS vet jag inte. Det är ju en väldigt stark caudillotradition i Bolivia som också finns inom de sociala rörelserna. Jag uppfattar Evo Morales som en typisk caudillo. Som jag förstår det leder denna tradition till ständiga motsättningar och splittringar mellan ledare och grupper.

6. Skriv också gärna ngt om alternativ rörelsen i övrigt. För de fram mest politiska eller sociala krav? Kommer de att förändra samhället? Är folk organiserade? Och varför

Indianrörelsen är väl kanske den rörelse som har störst legitimitet även om den på den organisatoriska nivån är väldigt splittrad. Man kan tänka sig att ungdomsrörelsen också kommer att spela en viktig roll i kampen mot den marginalisering som den rådande ordningen leder till. En stor fara där är väl att frustrationen leder till starkt

ökad kriminalitet, den är ju förvånansvärt låg nu. Vad jag förstår är Bolivia ett på många sätt genomorganiserat samhälle, människor tillhör olika organisationer i stor utsträckning. Rörelsernas krav är både sociala, ekonomiska och politiska. Det handlar naturtillgångarna, privatiseringarna, frihandelsavtalen, kokan, löner och pensioner, jordfrågan och förslag på reformer av konstitutionen. I juni ifjol gick det ju en marsch genom Bolivia där man krävde sammankallandet av en Asamblea Constituyente. Det var en stor mobilisering med mycket uppmärksamhet men kraven var ganska diffusa och det rann ut i intet.

